

چرا زبان کوچک بزرگ می‌شود؟

تقریباً همه ما با علائم و حتی راهکارهای درمانی بسیاری از بیماری‌های شایع آشنا هستیم، اما کم نیستند بیماری‌های نه چندان شایعی که تا حد زیادی ناشناخته باقی مانده‌اند و کمتر کسی اطلاعات کافی و درستی درباره آنها دارد؛ مثلاً اولویت یا تورم زبان کوچک که مشکلات زیادی برای بیمار ایجاد می‌کند و حتی می‌تواند خطرناک باشد.

تقریباً همه ما با علائم و حتی راهکارهای درمانی بسیاری از بیماری‌های شایع آشنا هستیم، اما کم نیستند بیماری‌های نه چندان شایعی که تا حد زیادی ناشناخته باقی مانده‌اند و کمتر کسی اطلاعات کافی و درستی درباره آنها دارد؛ مثلاً اولویت یا تورم زبان کوچک که مشکلات زیادی برای بیمار ایجاد می‌کند و حتی می‌تواند خطرناک باشد.

زبان کوچک اندامی مخروطی شکل است که در حلق و در بخش نرم‌کام قرار دارد و از بافت‌های پیوندی و برخی غدد گوارشی مخروطی شکل به همراه بافت‌های عضلانی تشکیل شده است. وقتی صحبت از عملکرد زبان کوچک به میان می‌آید با نظرات متفاوتی روبه‌رو می‌شویم. به عنوان مثال عده‌ای بر این باورند وظیفه زبان کوچک جلوگیری از ورود آب و مواد غذایی به داخل بینی است و درست مثل دریاچه ایپگلوت برای نای عمل می‌کند. گروهی می‌گویند این اندام کوچک نقش مهمی در حرف زدن، آواز خواندن و عمل بلع دارد. همچنین مقدار قابل توجهی بزاق ترشح کرده و پشت گلو را نرم می‌کند. حتی به باور عده‌ای دیگر، واکنش استفراغ و بالا آوردن با لمس زبان کوچک هم ایجاد می‌شود بنابراین می‌تواند جایگزینی برای استفاده از داروهای تهوع‌آور باشد.

البته بسیاری از متخصصان با این نظریه‌ها موافق نیستند. دکتر سیامک رنجبر، متخصص گوش و حلق و بینی در گفت‌وگو با جام‌جم می‌گوید: زبان کوچک ضایعه‌ای است که کارایی زیادی ندارد و از حیوانات به انسان به ارث رسیده است. حتی برداشتن زبان کوچک مشکلی در تکلم و تلفظ واژگان و مصرف مواد غذایی ایجاد نمی‌کند، اما در صورتی که دچار مشکلاتی مثل التهاب و تورم شود می‌تواند سلامت افراد را به خطر بیندازد؛ بیماری نه چندان شایعی که در اصطلاح پزشکی اولویت نام دارد.

علت تورم زبان کوچک

به گفته دکتر رنجبر، التهاب زبان کوچک معمولاً به دلیل عفونت‌های ناشی از باکتری‌ها و بویژه ویروس‌ها ایجاد می‌شود، اما در مواردی هم دلیل آن ناشناخته است. همچنین، مشکلات مادرزادی مثلاً کمبود برخی فاکتورهای انعقادی و حساسیت به برخی غذاهای آلرژی‌زا هم ممکن است باعث التهاب زبان کوچک شود. در چنین شرایطی غشای مخاطی دور زبان کوچک متورم و اندازه زبان کوچک چهار تا پنج برابر اندازه طبیعی بزرگ خواهد شد و فرد احساس می‌کند یک جسم خارجی در انتهای حلقش وجود دارد، دچار تنگی نفس هم می‌شود؛ حالتی که ممکن است خفگی ایجاد کند. به عبارتی اگر التهاب اولویت شدید شود و به حالت «آنژیوادم» برسد و فرد را به منظور باز کردن راه هوایی موقت از راه گردن سریع به اورژانس نرسانند، بیمار به دلیل خفگی جان خود را از دست می‌دهد.

داروهای تزریقی پرخطر

گاهی اوقات حساسیت به یک داروی خاص می‌تواند باعث اولویت شود. به گفته دکتر رنجبر بسیاری اوقات افراد به داروی تزریق شده واکنش نشان نمی‌دهند، بلکه ممکن است به ماده نگهدارنده آمپول حساسیت داشته باشند که می‌تواند از هر آمپول به آمپول دیگر متفاوت باشد. به همین دلیل ممکن است تورم زبان کوچک در تزریق‌های قبلی یا بعدی بروز نکند؛ هر چند بعد از وقوع امکان تکرار آن وجود دارد.

خروپف را نادیده نگیرید

بد نیست بدانید خروپف کردن هم می‌تواند باعث التهاب زبان کوچک شود. این در حالی است که این مشکل در آقایان و افراد مسن بیشتر دیده شده و برخلاف باور عموم اصلاً یک موضوع عادی نیست، چون افرادی که در خواب خرخر می‌کنند به تناوب دچار آپنه تنفسی (نوعی اختلال خواب که با بروز مشکلات تنفسی و به دنبال قطع کامل یا جزئی جریان هوا و انسداد مجرای هوا اتفاق می‌افتد و از چند ثانیه تا چند دقیقه طول می‌کشد) می‌شوند. بنابراین اگر هنگام خواب خروپف می‌کنید حتماً باید به پزشک مراجعه کرده و به فکر درمان باشید، چون سلامت‌تان در خطر است. فراموش نکنید درمان خروپف به تشخیص بستگی دارد. در واقع معاینه پزشک معلوم خواهد کرد که خروپف به دلیل حساسیت، عفونت و تغییر شکل بینی است یا به دلیل اضافه وزن و چاقی زیاد، مشکل لوزه‌ها و... به همین دلیل هم درمان‌های متفاوتی از جمله کاهش وزن، مصرف دارو، استفاده از ماسک‌های مخصوص بینی و حتی جراحی به بیمار توصیه می‌شود. از طرفی بزرگ شدن زبان کوچک به هر دلیلی که ایجاد شده باشد هم می‌تواند باعث ایجاد اختلالات خواب از جمله خروپف و وقفه تنفسی شود. به همین دلیل ممکن است فردی بدون سابقه خرخر کردن در خواب به پزشک مراجعه کند و از خروپف هنگام خواب شبانه کلافه باشد. در چنین وضعی تورم زبان کوچک باید مورد بررسی قرار بگیرد، چرا که با رفع این عارضه، مشکل خروپف بیمار حل می‌شود.

عوارض بزرگ شدن زبان کوچک

دکتر رنجبر درباره عوارض ورم زبان کوچک می‌گوید: اگر بیماری شدید باشد، خفگی سلامت بیمار را تهدید می‌کند، اما گاهی اوقات تورم به حدی نیست که خطر مرگ به همراه داشته باشد، بلکه باعث می‌شود عوارضی همچون التهاب، عفونت‌های حلق، عفونت در لوزه‌ها و مشکلاتی در کام و آبنه در فرد بروز کند. حتی ممکن است اولویت با وزن زیاد، کشیدن سیگار، خوابیدن به پشت و مصرف الکل ایجاد یا تشدید شود.

و اما درمان

اگر مشکل تورم زبان کوچک افزایش یابد و با رفع عامل ایجادکننده مثلا درمان خروپف، مصرف دارو (آنتی‌بیوتیک و کورتون)، کاهش وزن و... بهبود پیدا نکند می‌توان با استفاده از جراحی این ضایعه را برداشت. البته اگر عمل فقط مربوط به خود زبان کوچک باشد جراحی بین 20 تا 45 دقیقه طول می‌کشد، ولی در صورتی که به همراه عمل زبان کوچک، لوزه‌ها و کام نیز نیاز به عمل همزمان داشته باشند، جراحی سخت‌تر و طولانی‌تر خواهد بود. با این حساب به پزشکتان اطمینان کنید تا بهترین راهکار درمانی برایتان تجویز شود.

پریسا اصولی / جام‌جم